

Mudanya Bursa demiryolunun mübayaası hakkında 1/53 numaralı kanun lâiyhası ve Nafia ve Bütçe Encümenleri mazbataları

6 ekele

T. C.
Başvekâlet
Muamelât Müdürlüğü
Sayı 6/1341

21 - V - 1931

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Mudanya - Bursa Demiryolunun mübayaası hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekil-leri Heyetinin 20 - V - 1931 tarihli içtimarında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası es-
babı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Mudanya - Bursa demiryolunun mübayaası hakkındaki kanun projesinin esbabı mucibesini

Mudanya - Bursa hattı son senelerde hattın takviyesi suretile matlup sür'at ve eminyetin temin edilmemesine mukabil otomobil ve kamyon rekabetinin bütün yolcu nakliyatını demiryolundan çek-
mesi ve ailehusus umumî harp esnasında mülga Askerî Demiryollar ve Limanlar İdaresi tarafın-
dan demiryolun hududu imtiyaziyesi dahilinde yapılp bilâhare Mudanya belediyesince tesahüp
edilen iskelenin mühim varidatından şirket mahrum edilmesi dolayısıyla işletme varidatı ile masarifini
kapatmamağa başlamıştı. Ticarî zihniyetle hareket eden şirket, lüzumsuz sarfiyatı değil, elzem masa-
rifi bile icra edemediği halde bu açığın kapanmadığını görünce hükûmete müracaat ederek hattın
mübayaasını teklif eylemiş ve bidayette kısmen peşin ve kısmen senelik taksitlerle ödenmek üzere
(250 000) lira bedel istemiştir.

Bunun üzerine hat mevcudu tesbit ve kıymetleri takdir edilmek üzere teşkil edilen mütehassıs bir
komisyon tarafından işletmeye devam edilmek noktai nazarile hattın yalnız malzemesi için (325) bin
küsür lira bedel tahmin ve takdir edilmiştir.

Maamafih işletmenin açık vermesi hattın mübayaasında teemmülü mucip olmuş ve şirkete mat-
luplarının ifa edilemeyeceği cevabı verilmişti. Müracaatları bir neticeye iktiran etmediğini anlayan
mezkûr şirket Nafia Vekâletine gönderdiği 18/XII/1930 tarihli bir mektupta 1 kânunusani 1931 ta-
rihinde işletmeyi tatil edeceğinden bahsile imtiyazın feshi ve mukavelenamenin 23 üncü ve şartna-
menin 21 inci maddelerinin tatbikini talep eylemiştir.

Şirketin zarar muvacehesinde bu kanaatinde ısrar edeceği anlaşılmış ve hattı açıkla işleten bir
müessesenin faaliyetinden memleket için nafi bir mesai ve netice beklenmemesi hasebile menafii umumi-
yeye hadim olan mezkûr hatta Hükûmetçe vaziyet edilerek Devlet Demiryolları ve Limanları Umum
Müdürlüğü vasıtasile işletilmesi takarrür etmiş ve mezkûr müdürlükçe de 1 kânunusani 1931 da bütün
alât ve edevat ve ambarlarındaki mevadî müstehlikesile beraber tesellüm edilerek bu vasıta ile işlet-
miye devam olunmuştur.

Şirket mukavelenamesinin marüzzikir (23) üncü maddesinde - esbabı mücbireden madut bir mani-

in zuhuru tahakkuk etmeksizin sahibi imtiyaz müddeti muayyene zarfında imalâta mübaşeret etmediği veya başlayıpta ikmal eylemediği veya umuru nakliyyeyi tatil eylediği veyahut işbu mukavelenameden münbais teahhüdâtı sairesini icra edemediği halde hukuku imtiyaziyesinden sakıt olacak ve bu halde şartnamenin 18 inci maddesinde gösterildiği veçhile demiryolu muvakkaten işletilmesi için tedabiri lâzime ittihaz olunacak ve amelîyat ve edevat ve levazimat müzayedeye konulacaktır - ve şartnamenin (21) inci maddesinde - sahibi imtiyaz mukavelenamenin 23 üncü maddesinde münderic esbaptan dolayı hukuku imtiyaziyesinden sakıtolduğu halde olvakte kadar icra edilen imalât ve cem ve tedarik olunan edevat ve levazimata ve mübayaa olunan araziye bedel tayin olunarak müzayedeye konulacak ve zuhur edecek taliplerden kimin üzerinde takarrür ederse onun marifetile huku-kundan sakıt olan sahibi imtiyazın teahhüdâtı vakırası ifa edilecektir. Bilmüzayede takarrür edecek bedelden müzayede masarifi tenzil kıldıldıktan sonra üst tarafı hukuku sakıt olan sahibi imtiyaza ita kılmacaktır.

Birinci müzayededen bir netice hasıl olmadığı halde evvelece takdir olunan bedelden münasip miktar tenzil olunarak altı ay müddet sonra ikinci defa bir müzayede daha icra edilecek ve bu dahi neticesiz kalırsa müzayedeye mevzu şeyler, hukukundan sakıt olan sahibi imtiyaza hiç bir bedel tediyeye olunmaksızın devletin malı olacaktır - denilmekte olduğuna göre hattın alât ve edevâtı muharrike ve müteharrikesile atelye binalarının müzayedeye vaz'ı icap etmekte idi. Bilâhare şirket tarafından gönderilen 10 kânunusani 1931 tarihli mektupta bu maddelere tevfikân yapılacak ve fakat pek ziyade uzayacak olan bu muameleden sarfınazarla tekmihattı ve müstemilâtile beraber yalnız (50 000) elli bin lira mukabilinde Hükûmete devretmeğe hazır bulunduğunu bildirmiş ve keyfiyet tetkik edilerek hattın yalnız malzemesi için komisyonea takdir edilen 325 bin küsur liradan demiryolu hasılatından Hükûmet hisseleri olarak tahakkuk edecek mebalîğ tenzil edilirse dahi yine hattın tesviyei turabiye ve sunaiyesinden maadaki malzemesi için daha (200 000) iki yüz bin liralık eşya Hükûmetin lehine kaydolunabileceği anlaşılmakta olduğundan Hükûmet alacaklarının da ibrasile hattın müzayedeye vaz'ı gibi bir muamelenin icrasından sarfınazar olunarak hattın Hükûmete devir ve teslimine mukabil (50 000) liranın itası münasip görülmüştür.

Bir umran eserinin mahvına meydan verilmesi doğru olamayacağı ve aynı zamanda şirketin en son teklif eylediği bedeli mübayeanın imtiyaz mukavelenamesindeki mübayaa ahkâmına nazaran çok ucuз bulunması nazarı dikkate alınarak bu hattın Devletçe mübayaası İcra Vekilleri Heyetince muvafık görülmüş ve imtiyaz mukavelenamesinin 16 met maddesi mucibince keyfiyet mübayaa hakkında şirketle bilmüzakere merbut itilâfname projesi tanzim ve tesbit edilmiştir.

Bu itilâfnamenin şirketle imza ve teatisi için Hükûmete mezuniyet itası ile şirkete verilmesi lâzım gelen marûlarz (50 000) elli bin liranın temini tesviyesi zımnında Nafia Vekâleti 1930 senesi bütçesinde münakale icrasına dair tanzim kılınan kanun rapten takdim kılınmıştır.

Nafia Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia Encümeni
Karar No. 2
Esas Na. 1/53

25 - V - 1931

Yüksek Reisliğe

Bütçe Encümeni Reisliğinin 23 - V - 1931 tarih ve 1/53 numaralı encümenimize tevdi kılınan tezeresi ve Bursa - Mudanya demiryolunun mübayasından ibaret olan kanun lâyihası ve esbabı mucibesi lâyihası ve Nafia Vekâleti ile şirket mümessilliğinin bu hususa mütedair itilâfnamesi encümenimizce tetkik ve müzakere olundu.

Teklif edilen mübayaa kanununun esbabı mucibe lâyihasında zikredildiği veçhile şirket mukavelenamesinin 23 üncü maddesinde esbabı mucbireden madut bir maniin zuhuru tahakkuk etmeksizin sa-

hibi imtiyaz müddeti muayyene zarfında imalâta mübaşeret etmediği veya başlayıpta ikmal eylemediği veya umuru nakliyeyi tatil eylediği ve yahut işbu mukavelenameden münbais taahhüdâtı saire-sini icra edemediği halde hakkı imtiyazı sakit olacak ve bu halde şartnamenin 18 inci maddesinde gösterildiği ve hile demiryolunun muvakkaten işletilmesi için tedabiri lâzıma ittihaz olunacak ve ameliyat ve edevat ve levazimat müzayedeye konacaktır diye musarrah olmasına ve 21 inci maddesinde müzayedenin usul ve eşkâli tarif ve Hükûmete bilâ bedel intikali sureti izah edilmekte bulunmasına nazaran filhakika hattın bu suretle bilitilâf mübayaasından ziyade mukavelenamenin şeraiti dahilinde ifayı muamele edilmesi icap etmekte isede maamülhakat Bursa vilâyeti için hayatî ehemmiyeti iktisadiyeyi haiz bulunan ve 41 küsur kilometre imtidadında olan mezkûr hattın gayrı menkul emvali dahil olmaksızın yalnız malzemesi için 325 000 lira kıymet tahmin edilmesine ve şirkette Hükûmetten evvelemerde 250 000 lira talep olunmasına ve mukavelenamede gösterilen mevat ve şeraite ittiba edildiği takdirde lâakal bir sene sürecek olan müzayede hasebile hattın tatil ve ihmali neticesinde bilâhara tamirat, islâhat ve inşaatı masrafı için bir çok fedakârlık yapmak icap edeceği gibi bu müddet zarfında da Bursa Vilâyeti nakliyatı umumiyesinin sektedar olması dolayısıyla bedeli mübayaa olarak gösterilen miktardan çok fazla zararı maddî tahassül edeceği anlaşılmasına binaen mukavelenamenin 16 inci maddesine tevfikan ve ancak bu maddede muharrer tediye şeraitinden daha uygun şerait dairesinde yani 50 000 lira bedeli maktu ile mübayaasının muvafık olacağı anlaşılmıştır. Aynı zamanda şirketin 1930 senesi zarfında Bursa Vilâyetine nakil ve ithal ettiği 34 963 ton eşya 81 000 yolcu miktarına nazaran memleket hayatı iktisadiye ve umumiyesine ifa ettiği hizmet derecesine nazaran mezkûr demiryolunun muktesidane surette işletildiği takdirde memlekete ifa ettiği bu fevaidin idamesi mümkün olduğu da anlaşılmış olduğundan gerek esbabı mucibe lâyihasında zikredilen esbaba ve gerek itilâfname mevadına nazaran keyfiyet ve bedeli mübayaanın ve bu husustaki kanun lâyihası mevaddının muvafık olduğuna ittifakla karar verilmiş olmakla Makâmı Riyasete takdim olunur.

Nafia En. Rs.	M. M. namma	Âza	Âza	Âza	Âza
Samsun	Antalya	H. Hüsnü	Ibrahim	Samsun	İçel
Ethem	Nazifi Şerif			Dr. Asım	Hakkı
Âza					
Ali Saip					

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
M No 18
Esas No 1/53

28 - V - 1931

Yüksek Reisliğe

Mudanya - Bursa Demiryolunun Devlet tarafından mübayaasına tahsis edilmek üzere Nafia Vekâleti 1930 bütçesinin 601 inci sular faslının ikinci maddesinden tenzil olunarak 611 inci li-manlar ve demiryollar faslında (Mudanya - Bursa demiryolunun mübayaası bedeli) namile açılacak üçüncü maddeye 50 000 liralık münakale icrası teklifine dair olup encümenimize havale buyrulan Başvekâlet tezkeresile merbutu olan İcra Vekilleri kararı, esbabı mucibe lâyihası ve şirket mümessili ile aktolunan muvakkat itilâfname sureti Nafia Encümeninin bu iş hakkında mütaleasını mübeyyin mazbatası alındıktan sonra Maliye ve Nafia Vekili Beylerin huzur ile tetkik ve müzakere olundu.

Esbabı mucibe lâyihasında zikredildiği gibi şirket mukavelenamesinin 23 üncü maddesi mucibince esbabı mücbirenden madut bir maniin zuhuru tahakkuk etmeksizin sahibi imtiyaz müddeti muayyene zarfında imalâta mübaşeret etmediği veya başlayıpta ikmal eylemediği veya umuru

nakliyyeyi tatil eylediği yahut işbu mukavelenameden münbais taahhüdatı sairesini icra edemediği halde hakkı imtiyazı sakıt olacak ve bu halde şartnamenin 18 inci maddesinde gösterildiği veçhile demiryolunun muvakkaten işletmesi için tedabiri lâzime ittihaz olunacak ve amelîyat ve edevat ve levazimat müzayedeye konulacaktır.

Şartnamenin 21 inci maddesi mucibince (sahibi imtiyaz mukavelenamenin 23 üncü maddesinde münderiğ esbaptan dolayı hukuku imtiyaziyesinden sakıt olduğu halde olvaktâ kadar icra edilen imalât ve cemi ve tedarik olunan edevat ve levazimata ve mübayaa olunan araziye bedel tayin olunarak müzayedeye konulacak ve zuhur edecek taliplerden kimin üzerinde tekarrür ederse onun marifetile hukukundan sakıt olan sahibi imtiyazın taahhüdatı vaktası ifa edilecektir.

Bilmüzayede tekarrür edecek bedelden müzayede masrafı tenzil kılındıktan sonra üst tarafı hukuku sakıt olan sahibi imtiyaza ita kılmacaktır. Birinci müzayededen bir netice hasıl olmadığı halde evvele takdir olunan bedelden münasip miktar tenzil olunarak altı ay müddet sonra ikinci defa bir müzayede daha icra edilecek ve bu dahi neticesiz kalırsa müzayedeye mevzu şeyler, hukukundan sakıt olan sahibi imtiyaza hiç bir bedel tediye olunmaksızın Devletin mali olacaktır.

Bundan başka müzayedelerin hitamına kadar hattın Hükümet tarafından işletilip icaba göre tamir edilmesi ve bu yüzden tevellüt edecek her nevi zararın ihale bedelinden tenzil olunması dahi mukavelenamede musarrah olduğuna nazaran esasen mühtaci tamir olan hattın muattal kalarak daha fazla hasara uğraması ve bu yüzden muhitinin iktisadiyatında dahi her hangi bir menfi tesirin te-haddüs etmesi varit görülmemekle beraber yalnız malzemesi için hususî komisyon tarafından 350 bin liralık bir kıymet tahmin edilip demiryolu hasılatından Hükümet hissesi olarak tahakkuk edecek miktarın tenzilinden sonra dahi 200 bin liralık bir kıymet arzeden bu hattın tekmiil malzemesi ve bina ve müstemilâtı ile beraber 50 bin liralık bir bedel mukabilinde Hükümete devrine dair olan şirket teklifinin tahmin bedeli ile nisbet kabul etmeyecek derecede ehvenliğini ve şirketin alacağı meblâğ ile şimdiye kadar hatta gelişmiş bulunan vatandaşlarımızın matluplarını tesviye edeceği hakkındaki beyanatını ve Nafia Vekili Bey tarafından serdedilen esbabın varit olduğunu nazara alan Encümenimiz, hattın, Hükümetin teklifi veçhile 50 bin liraya mübayaası esasını ve bu maksatla yapılacak olan münakaleyî ekseriyetle kabul etmiştir. Umumî Heyetin tasvibine arz olunur.

Bütçe En. Reisi	M. M.	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Gümüşane	Konya	Aksaray	Bursa	Çorum	Elâziz	Erzurum
H. Fehmi	K. Zaim	A. Süreyya	Galip	Mustafa	H. Tahsin	Aziz
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Isparta	Kayseri	Kırklareli	Niğde	Sivas	Sivas	
Mükerrerem	A. Hilmi	Şevket	Faik	Rasim	M. Remzi	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Mudanya - Bursa demiryolunun mübayaası hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Mudanya - Bursa demiryolunun merbut itilâfname mucibince mübayaasına ve buna mukabil 1930 senesi Nafia bütçesinin 601 inci sular faslının 2 inci maddesinden 50 000 liranın bittenzil 611 inci limanlar ve demiryollar faslında Mudanya - Bursa demiryolunun bedeli mübayaası namile yeniden açılan 3 üncü maddeye münakalesine mezuniyet verilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye ve Nafia Vekilleri memurdur.

20 - V - 1931

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V. V.	Ma. V.
İsmet	Yusuf Kemal	Zekâi	Ş. Kaya	Ş. Kaya	M. Abdülhalik
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.		
Esat	Hilmi	Mustafa Şeref	Dr. Refik		

İtilâfname

Bir taraftan Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti nam ve hesabına hareket eden Nafra Vekili Hilmi Beyefendi, Diğer taraftan - Mudanya - Bursa Demiryolu Türk Anonim Şirketinin Beyoğlu Noterliğinden musaddak vekâletname ile haizi salâhiyet vekili Mühendis Müsyü Lâherere arasında aşağıda yazılı maddeler kararlaştırılmıştır.

1 — Şirket, Mudanya - Bursa demiryolunun (18 şubat 1306 tarihli imtiyaz mukavele ve şartnamesile haiz bulunduğu bilûmum hukuk ve vعاibi ve menkul gayri menkul bileümle emval, arazi, ebniye, müessesat ve müstemilâti ve bütün alât ve edevatı muharrike ve müteharrikesi ve mevcut bütün malzemesi ile beraber 1 kânunusani 1931 tarihinden itibaren Hükûmete devir ve temlik eyler.

2 — İki taraf arasında teati edilmiş olan müfredat cetvelleri mucibince 1 kânunusani 1931 tarihinde Hükûmet tarafından tesellüm edilmiş olan mezkûr demiryolunun şirket tarafından devir ve temlikine mukabil Hükûmet, şirkete defaten 50 000 lira verdiği gibi demiryolunun tesellümüne kadar şirkete karşı haiz bulunduğu bütün metalipten faragat eder.

3 — Mezkûr demiryolunun şirket tarafından işletildiği zamanlara ait olarak şirketin 3 üncü şahıslara yapmış olduğu her türlü muamelelerden mütevellit borçların ifası tamamen şirkete aittir.

4 — Şirketle aktedilmiş olan 18 şubat 306 tarihli imtiyaz mukavelename ve şartnamesi 1 kânunusani 1931 tarihinden itibaren iki tarafın riza ve muvafakatile hükümden iskat edilmiş ve bu mukavele ve şartnameden mütevellit hukuk ve vعاibe müteallik her türlü müddeiyat ve metalipten iki taraf birbirlerini ibra etmişlerdir.

Türkiye B. M. Meclisinin tasdikına talikan

Nafra Vekili
Hilmi

Şirket Vekili
İmza okunamadı